

ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

УДК 347.94

Яна САДИКОВА

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри юридичних дисциплін, Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ, вул. Миру, 24, м. Суми, Україна, 40007

ORCID: 0000-0002-2841-8324

DOI: 10.32782/LST/2021-4-7

Бібліографічний опис статті: Садикова, Я. (2021). Плагіат та академічний плагіат: цивільно-правова відповідальність та академічна відповідальність. *Law. State. Technology*, 4, 39–44, doi: 10.32782/LST/2021-4-7

ПЛАГІАТ ТА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Академічна доброчесність представляє собою ті загальні засади здійснення академічної діяльності (навчальної, викладацької, наукової тощо), які мають за мету забезпечення якості освіти та науки, а також формування культури якості освіти академічної спільноти та учасників освітнього процесу. Природа академічної доброчесності зумовлює зміст академічного плагіату як явища, притаманного саме освітньому середовищу.

Метою статті є визначення співвідношення таких явищ та понять, як плагіат та академічний плагіат, а також відповідальності за вчинення плагіату та академічного плагіату в цілях розробки внутрішніх положень щодо недопустимості академічної недоброчесності у закладах освіти. Під час роботи над публікацією в основному використовувався герменевтичний підхід, що базується на тлумаченні та інтерпретації нормативно-правових актів та спеціальної юридичної літератури, а також методи порівняння та узагальнення.

Наукова новизна полягає у розмежуванні академічного плагіату та плагіату, а також визначенні обмежень у застосуванні відповідальності за здійснення дій, що містять ознаки академічної недоброчесності, зокрема і академічного плагіату.

Висновки. Показники оригінальності твору як показники співвідношення авторського тексту до загального обсягу твору не можуть бути єдиними показниками для відображення академічної доброчесності. При оцінці твору щодо плагіату та академічного плагіату слід брати до уваги те, що вимоги щодо академічної доброчесності будуть в повній мірі виконані за умови недопущення плагіату (як і інших порушень) в розумінні законодавства про авторське право, а так само і недопущення академічного плагіату в розумінні законодавства про освіту. При визначенні комплексу критеріїв для оцінки наукового здобутку (результату наукової роботи) має бути чітко встановлено, що це за результат, в якій об'єктивній формі він існує, які переваги та преференції він забезпечує авторові тощо.

Відмінність авторської відповідальності від академічної відповідальності полягає у сферах застосування твору. Відповідальність за вчинення дій, що є проявами академічної недоброчесності, лежить у сфері освіти і науки. Заходами відповідальності, що можуть бути застосовані в позасудовому порядку, не повинні бути заходи цивільно-правової відповідальності. Вони не повинні полягати у додаткових заходах матеріального обтяження для особи, яка притягається до відповідальності. Заходи цивільно-правової відповідальності є способами захисту, які представляють собою майнову санкцію за правопорушення, що характеризується покладенням додаткового обов'язку майнового характеру на порушника права. Академічна відповідальність має зводитися до втрати відповідним суб'єктом тих здобутків, які були отримані ним в результаті вчинення дій з порушенням академічної доброчесності, оскільки така відповідальність не пов'язується з обов'язковим порушенням суб'єктивного права особи.

Ключові слова: плагіат, академічний плагіат, заходи академічної відповідальності, авторське право, академічна доброчесність.

Yana SADYKOVA

PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Legal Disciplines, Sumy Branch of Kharkiv National University of Internal Affairs, 24, Myru str., Sumy, Ukraine, 40007

ORCID: 0000-0002-2841-8324

DOI: 10.32782/LST/2021-4-7

To cite this article: Sadykova, Ya. (2021). Plahiat ta akademichnyi plahiat: tsyvilno-pravova vidpovidalnist ta akademichna vidpovidalnist [Plagiarism and academic plagiarism: civil liability and academic responsibility]. *Law. State. Technology*, 4, 39–44, doi: 10.32782/LST/2021-4-7

PLAGIARISM AND ACADEMIC PLAGIARISM: CIVIL LIABILITY AND ACADEMIC RESPONSIBILITY

Academic integrity is the general principles of academic activity (teaching, research, etc.), which aim to ensure the quality of education and science, as well as the formation of a culture of quality education of the academic community and participants in the educational process. The nature of academic integrity determines the content of academic plagiarism as a phenomenon inherent in the educational environment.

The aim of the article is to determine the relationship between such phenomena and concepts as plagiarism and academic plagiarism, as well as the responsibility for committing plagiarism and academic plagiarism in order to develop internal provisions on the inadmissibility of academic dishonesty in educational institutions. When working on the publication, the hermeneutic approach was mainly used that is based on the interpretation of regulations and special legal literature, as well as methods of comparison and generalization.

The scientific novelty lies in the distinction between academic plagiarism and plagiarism, and the definition of restrictions on the application of liability for actions that contain signs of academic dishonesty, and in particular academic plagiarism.

Conclusions. Indicators of the originality of the work as indicators of the ratio of the author's text to the total volume of the work cannot be the only indicators to reflect academic integrity. When evaluating a work on plagiarism and academic plagiarism, it should be borne in mind that the requirements for academic integrity will be fully met provided that plagiarism (as well as other violations) within the meaning of copyright law, as well as violations of academic plagiarism in understanding of education legislation. When defining a set of criteria for evaluating a scientific achievement (the result of scientific work), it should be clearly defined what kind of result it is, in what objective form it exists, what advantages and preferences it provides to the author, and so on.

The difference between "copyright" responsibility and academic responsibility is the scope of their application. Responsibility for actions that are manifestations of academic dishonesty is the field of education and science. Accordingly, measures of liability that can be applied out of court should not be measures of civil liability and consist of additional material burden for the person being prosecuted. Civil liability measures are a means of protection, which is a property sanction for the offense, which is characterized by the imposition of an additional obligation of a property nature on the offender. Academic liability should be limited to the loss by the relevant subject of the gains that he has received as a result of acts in violation of academic integrity, as such liability is not associated with a mandatory violation of a person's subjective right.

Key words: *plagiarism, academic plagiarism, measures of academic responsibility, copyright, academic integrity.*

Постановка проблеми. Останніми роками Україна активно реформує сферу освіти. У світлі таких реформ неабияка увага стала приділятися питанням академічної доброчесності та, відповідно, питанням виявлення та встановлення факту запозичення чужих напрацювань як одному із проявів академічної недоброчесності. З огляду на карантинні обмеження та впровадження дистанційної форми навчання навчальні матеріали заповнили Інтернет, стали відкритими і доступними, тому збільшилася можливість копіювати. Почастішали випадки, коли чужі здобутки видаються за власні. Стає складніше встановити те, чи є матеріал авторським, чи він є запозиченим. Для освітян гостро постає питання їх можливостей і відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд останніх публікацій щодо питань академічної доброчесності та плагіату, а також відповідальності за плагіат та інші форми недоброчесної поведінки свідчить про те, що байдужим до цих питань не залишився ніхто. Велика

кількість публікацій свідчить про «болючість» питання. Водночас варто визначити загальну спрямованість таких публікацій. Усі вони розглядають плагіат або лише з точки зору Закону України «Про освіту» (Тицька, 2018; Недогібченко, 2017; Троцька, 2016), або з точки зору порушення авторського права і, відповідно, Закону України «Про авторське право і суміжні права» (Коваленко, 2014; Тімашов, 2016). І лише окремі роботи висвітлюють питання плагіату як з точки зору запозичення форми, тобто розуміння плагіату у контексті права інтелектуальної власності, так і ідей, тобто з позицій забезпечення академічної доброчесної поведінки (Штефан, 2016). У публікаціях повсякчас звучать нарікання на недосконалість механізмів захисту авторських і суміжних прав, однак пропозиції та висновки щодо удосконалення та підвищення ефективності такого захисту виглядають досить узагальнено: необхідним є поєднання правових, економічних та технологічних важелів з системою заходів етичного спрямування. Останнє можливе лише за умови

консолідації академічної громади як частини громадянського суспільства, здатної в ході реформування вищої школи утворити відповідний механізм і структури захисту авторства у науково-освітній сфері (Ковальова, 2013).

Цілі та завдання. Метою статті є визначення співвідношення таких явищ та понять, як плагіат та академічний плагіат, а також відповідальності за вчинення плагіату та академічного плагіату в цілях розробки внутрішніх положень щодо недопустимості академічної недоброчесності у закладах освіти.

Під час роботи над публікацією переважно використовувався герменевтичний підхід, що базується на тлумаченні та інтерпретації нормативно-правових актів та спеціальної юридичної літератури, а також методи порівняння та узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спочатку варто зупинитися на питанні про те, що становить плагіат в розумінні законодавства про освіту та законодавства в сфері інтелектуальної власності. На нашу думку, найбільш повний розбір такого явища, як плагіат, у сфері науки з позицій авторського права України в світлі останніх тенденцій, проблем та судової практики представлено в статті А. Штефан. Одним з основних висновків є визначення плагіату як використання не ідеї як такої, а того способу, яким вона втілена у конкретному творі (Штефан, 2016: 76). Це абсолютно відповідає положенням Цивільного кодексу України та Закону України «Про авторське право та суміжні права», в ч. 3 ст. 8 якого зазначено, що передбачена цим Законом правова охорона поширюється тільки на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі. Це означає, що, створивши науковий твір, автор може лише претендувати на те, що саме цей твір в тій його формі, в якій його створено, отримає правову охорону та захист. Ідеї, наукові здобутки, методи та підходи до проведення дослідження тощо не охоплюються правовою охороною, тому їх використання без дозволу творця не може призвести до відповідальності, передбаченої законодавством про авторське право.

Натомість законодавство про освіту містить визначення академічного плагіату як оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів

(оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства, що зміщує акценти правової охорони з форми на результати та ідеї, тобто на зміст твору. Зрозуміло, що якщо результати дослідження втілено в таблиці або діаграмі з цифровими значеннями, то запозичення результатів (таблиць або діаграм) буде одночасно запозиченням і форми, і змісту. Однак якщо ідею висловлено в літературному науковому творі, то ця ідея, теза, уявлення може використовуватися будь-ким з точки зору авторського права, але не з точки зору законодавства про освіту.

Закон України «Про освіту» у ст. 42 визначає академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Тобто академічна доброчесність представляє собою ті загальні засади здійснення академічної діяльності (навчальної, викладацької, наукової тощо), які мають на меті забезпечення якості освіти та науки, а також формування культури якості освіти академічної спільноти та учасників освітнього процесу. В результаті і з'являються положення про недопущення плагіату. Однак який плагіат є недопустимим в розумінні дотримання академічної доброчесності?

Відповідно до ч. 2 та 3 ст. 42 Закону України «Про освіту» дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками, а так само здобувачами освіти передбачає посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, а також дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права. Таким чином, вимоги щодо академічної доброчесності будуть повною мірою виконані за умови недопущення плагіату (як і інших порушень) в розумінні законодавства про авторське право, а також порушень академічного плагіату в розумінні законодавства про освіту. Жодним чином не мають бути привласнені чужі здобутки як у вигляді форми, так і у вигляді ідей наукового твору, а також не може бути використаний твір як форма втілення задуму без дозволу суб'єкта авторського права.

Якщо в авторському праві результатом інтелектуальної (творчої) роботи є твір, форма якого охороняється, то у сфері академічної діяльності охороні піддаються підтверджені гіпотези, результати досліджень, в тому числі статистичні показники, результати соціологічних

досліджень, формули, висновки автора, результати використання будь-якого іншого підходу чи методу дослідження тощо. Отже, з точки зору авторського права компіляція (написання твору або наукової праці на підставі чужих матеріалів без самостійного дослідження та опрацювання джерел) для навчальних цілей не є плагіатом за умови дотримання особистих немайнових прав авторів використаних творів. Однак згідно з законодавством про освіту компіляція є порушенням академічної доброчесності. Тобто у разі копіювання за змістом, а не за формою (перекладування) висновків авторів використаних творів має місце академічний плагіат.

Що стосується ефективності та справедливості таких правил, то варто брати до уваги той факт, що ідея чи певна гіпотеза може виникнути і часто виникає у декількох осіб одночасно. Бути обізнаним про все у світі, навіть якщо це сфера професійної зайнятості, неможливо. З огляду на це варто робити винятки з випадків проявів академічної недобросовісності у разі, коли відповідна особа добросовісно помилялася у своєму авторстві розробки.

Вартим уваги є питання про ефективність антиплагіатських програм для встановлення оригінальності твору. Слід зазначити, що всі антиплагіатські програми, які сьогодні використовуються в академічному середовищі, перевіряють наукові роботи на предмет форми, тобто встановлення факту запозичення автором твору, що перевіряється, текстів інших творів. Ідеться про те, що перевіряється унікальність словесної оболонки, однак не унікальність наукової роботи. Такі програми для подолання їх алгоритму встановлення плагіату вимагають вміння перефразування або переказу тексту і жодним чином не мають відношення до академічної доброчесності як гарантії забезпечення високих наукових здобутків. Саме тому затребуваними є рерайтери, які переписують текст словами-синонімами, близькими за значенням словами та зворотами. Зміст залишається, однак «оригінальність» збільшується в разі. В описі того, як працює програма "AdvegoPlagiatus" зазначено: «Текст, який перевіряється у "AdvegoPlagiatus", ділиться на фрази, а потім відбувається пошук подібних фраз в Інтернеті через пошукові сервери. Якщо фраза знайдена в Інтернеті, то вона вважається неоригінальною» (Вергун, Савенкова та інші, 2016, с. 16). Таким чином, ідеться про оригінальність фраз, а не наукової роботи. При цьому програми не зчитують наявність посилань на використані твори. Окрім того, може мати місце витяг з тексту, який не є об'єктом

правової охорони (норма закону, куплет народної пісні тощо).

Водночас у внутрішніх положеннях щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у роботах різних закладів освіти, як правило, встановлюються показники оригінальності твору – кількісний показник, виражений у відсотках, який відображає співвідношення авторського тексту до загального обсягу твору. Таке положення, вочевидь, має бути деталізоване з огляду на вищевикладене, а також на те, що, з одного боку, допустимий рівень цитування задля недопущення простої компіляції дозволяє авторові наукової роботи вільно робити необхідні цитування без необхідності зайвого перефразування, а з іншого боку, такий калькуляційний підхід не може бути прийнятним для всіх видів робіт, тому він не може бути прийнятий як єдиний для встановлення факту наявності плагіату та академічного плагіату. При визначенні того, яким має бути науковий здобуток (результат наукової роботи), має бути чітко визначено, що це за результат, в якій об'єктивній формі він існує, які переваги та переваги він забезпечує тощо.

Що стосується відповідальності за плагіат та академічний плагіат, то зазначимо, що підстави відповідальності вписані як в Законі України «Про авторське право і суміжні права», так і в Законі України «Про освіту».

Перша відмінність авторської відповідальності від академічної відповідальності – це їх сфери застосування. Відповідальність за вчинення дій, що є проявами академічної недобросовісності, лежить у сфері освіти і науки. У Законі України вписано, що є академічною доброчесністю і, відповідно, що є порушенням академічної доброчесності. У ст. 42 Закону України «Про освіту» вказується, що до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності можуть бути притягнуті педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти, а також здобувачі освіти. Зводиться академічна відповідальність до втрати відповідним суб'єктом тих здобутків, які були отримані ним в результаті вчинення дій з порушенням академічної доброчесності. Відповідно до ч. 7 ст. 42 цього ж Закону види академічної відповідальності (у тому числі й додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самовряду-

вання здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності. Однак це не має змінювати основного: академічна відповідальність не має на меті покарання учасників освітнього процесу, а лише скасування безпідставно набутих освітніх переваг внаслідок порушення академічної доброчесності. Ми вважаємо, що жодні майнові стягнення не можуть бути встановлені як додаткові види забезпечення академічної доброчесності. Заходами відповідальності, що можуть бути застосовані в позасудовому порядку, не повинні бути заходи цивільно-правової відповідальності. Вони не мають полягати у додаткових заходах матеріального обтяження для особи, яка притягається до відповідальності. Заходи цивільно-правової відповідальності є способами захисту, які являють собою майнову санкцію за правопорушення, що характеризується покладенням додаткового обов'язку майнового характеру на порушника права (Садикова, 2012). Академічна відповідальність має зводитися до втрати відповідним суб'єктом тих здобутків, які були отримані ним в результаті вчинення дій з порушенням академічної доброчесності, оскільки така відповідальність не пов'язується з обов'язковим порушенням суб'єктивного права особи.

Що стосується відповідальності у сфері захисту авторських і суміжних прав, то в розумінні статей 50–51¹ сфера порушення, яке відбулося, не є визначальною. Оскільки захищається суб'єктивне право суб'єкта авторського права, захист може відбуватися будь-яким способом, передбаченим законом або договором, та навіть у непомітований спосіб в порядку ч. 2 ст. 5 Цивільного процесуального кодексу

України за вибором правовласника. У Законі України «Про авторське право і суміжні права» встановлені спеціальні способи захисту авторських прав, в тому числі і за плагіат, серед яких значну роль відведено способам захисту майнового характеру. При цьому набуті порушником переваги внаслідок порушення авторських прав, якщо вони не є доходами, не можуть стати самостійним предметом судового розгляду у справі про порушення авторського права. Що стосується доходу, то суд має право постановити рішення про стягнення із порушника авторського права і (або) суміжних прав доходу, отриманого внаслідок порушення (ч. 2 ст. 52). Чому це стає можливим? Тому що дохід в такому разі не є індивідуальною перевагою, яка невіддільна від особи порушника. Традиційно авторське право розглядає такий спосіб захисту, як стягнення доходу, отриманого внаслідок порушення, як один із способів обрахування шкоди, заподіяної внаслідок порушення авторського права (Сергєєв, 2004: 381).

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, слід вказати на те, що при розробці внутрішніх положень у закладах освіти щодо недопущення проявів академічної недоброчесності варто враховувати не лише положення законодавства про освіту, але й положення нормативних актів у сфері авторського права. У багатьох моментах положення щодо плагіату в цих нормативних документах схожі, однак вони кардинально різняться в інших. Особливої уваги заслуговують положення визначення оригінальності як критерію оцінки освітньої цінності (наукової цінності) певного здобутку, а також відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тицька Я.О. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2018. № 34. С. 4–7.
2. Тицька Я.О. «Академічна доброчесність» та «академічна відповідальність» у забезпеченні якості освіти. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 192–195.
3. Недогібенко Є. Академічна доброчесність: складові елементи. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 6. С. 13–21.
4. Троцька В. Запобігання та виявлення плагіату у вищій освіті (за матеріалами досліджень у ЄС та Україні). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 5. С. 29–38.
5. Коваленко Т. Плагіат: види та відповідальність. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 4. С. 35–40.
6. Тімашов В. Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 2. С. 38–42.
7. Штефан А. Науковий плагіат: співвідношення використання ідеї та форми вираження твору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. № 4. С. 68–79.
8. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України. URL: http://history.org.ua/JournALL/sid/sid_2013_21/6.pdf (дата звернення: 20.10.2021).
9. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А.Р. Вергун, Л.В. Савенкова, С.О. Чуканова; редколегія: В.С. Пашкова, О.В. Воскобойнікова-

Гузева, Я.Є. Сошинська; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1електрон. опт. диск (CD-ROM). 36 с.

10. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, ухвалене Вченою радою, протокол № 8 від 22 грудня 2016 р. URL: <http://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya> (дата звернення: 20.10.2021).

11. Садикова Я.М. Підстава та умови застосування заходів цивільно-правової відповідальності за порушення авторських та суміжних прав. *Форум права*. 2012. № 4. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/12cjmtcp.pdf>.

12. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации : учебник. -2-еизд., перераб. и доп. М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. 752 с.

REFERENCES:

1. Tytska, Ya.O. (2018a) Akademichna dobrochesnist yak element systemy zabezpechennia yakosti osvity [Academic integrity as an element of the quality assurance system of education]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the International Humanities University*, 34, 4-7 [in Ukrainian].

2. Tytska, Ya. (2018b) “Akademichna dobrochesnist” ta “akademichna vidpovidalnist” u zabezpechenni yakosti osvity [“Academic integrity” and “academic responsibility” in ensuring the quality of education.]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 11, 192–195 [in Ukrainian].

3. Nedohibchenko, Ye. (2017) Akademichna dobrochesnist: skladovi elementy [Academic integrity: components]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*, 6, 13–21 [in Ukrainian].

4. Trotska, V. (2016) Zapobihannia ta vyjavlennia plahiatu u vyshchii osviti (za materialamy doslidzhen u YeS ta Ukraini) [Prevention and detection of plagiarism in higher education (according to research in the EU and Ukraine)]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*, 5, 29–38 [in Ukrainian].

5. Kovalenko, T. (2014) Plahiat: vydy ta vidpovidalnist [Plagiarism: types and responsibilities]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*, 4, 35–40 [in Ukrainian].

6. Timashov, V. (2016) Yurydychna vidpovidalnist za porushennia prav intelektualnoi vlasnosti [Legal liability for infringement of intellectual property rights]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 2, 38–42 [in Ukrainian].

7. Shtefan, A. (2016) Naukovyi plahiat: spivvidnoshennia vykorystannia idei ta formy vyrazhennia tvoriv [Scientific plagiarism: the relationship between the use of ideas and forms of expression of the work]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti – Theory and practice of intellectual property*, 4, 68–79 [in Ukrainian].

8. Kovalova, A. (2013) Problemy akademichnoho plahiatu ta avtorskoho prava u tsyfrovomu prostori Ukrainy [Problems of academic plagiarism and copyright in the digital space of Ukraine]. Retrieved from http://history.org.ua/JournALL/sid/sid_2013_21/6.pdf [in Ukrainian].

9. Verhun, A.R., Savenkova, L.V., Chukanova, S.O. (2016) Prohramne zabezpechennia dlia perevirky naukovykh tekstiv na plahiat: informatsiinyi ohliad [Software for checking scientific texts for plagiarism: information review] Kyiv: UBA, 36 [in Ukrainian].

10. Polozhennia pro zapobihannia ta vyjavlennia akademichnoho plahiatu u naukovykh, navchalno-metodychnykh, kvalifikatsiinykh ta navchalnykh robotakh u Dnipropetrovskomu natsionalnomu universyteti imeni Olesia Honchara [Regulations on prevention and detection of academic plagiarism in scientific, educational-methodical, qualification and educational works at Oles Honchar Dnipropetrovsk National University] (2001) from 22nd December 2016. Retrieved from <http://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/polozhennya> [in Ukrainian].

11. Sadykova, Ya.M. (2012) Pidstava ta umovy zastosuvannia zakhodiv tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti za porushennia avtorskykh ta sumizhnykh prav [Grounds and conditions for the application of measures of civil liability for infringement of copyright and related rights]. *Forum prava – Law forum*, 4. Retrieved from <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/12cjmtcp.pdf> [in Ukrainian].

12. Serheev, A.P. (2004) *Pravo yntellektualnoi sobstvennosti v Rossyiskoi Federatsyy [Intellectual property law in the Russian Federation]*. Moscow : TK Velby, Yzd-vo Prospekt [in Russian].